

SKLAPATELJ: HRVATSKI FILMSKI SKLADATELJI – ALFI KABILJO

7. listopada 2023. Igor Yuri Jurilj

Fotografija: Saša Stojanović, Izvor: zonafilma.com

Vrijeme čitanja: 7 minute

Skladatelji filmske glazbe nevidljivi su mađioničari emocija kojima upravljaju u pozadini naših uranjanja u tuđe istine u 24 sličice u sekundi. Oni postavljaju ton i temelje mostova između filma, kulture i glazbenog svijeta. Njihove note nisu samo doprinosi filmu, već i zvučno tkivo naše kulture koje prečesto pada u tišinu pozadine. Skladatelji koji dolaze nakon zadnjeg udarca filmske klape arhitekti su naših gledateljskih iskustava.

U dubinama ovog fascinantnog glazbenog ključa, Alfi Kabiljo, dijete zagrebačke židovske glazbene obitelji, predstavlja svoju vlastitu simfoniju. Rođen kao čuvar nasljedstva gramofonskih ploča svojih roditelja, ovaj mladi "dirigent" aktivno je oblikovao svoju sudbinu. Prije nego što je stupio na scenu glazbene škole kao pučkoškolac, duboko je uronio u svijet glazbe različitih žanrova.

ZIHER.hr

njegove kompozicije, razumljivo kao virtuozni skladatelj, također je upio inspiraciju iz različitih glazbenih svjetova, od "zabavne" glazbe koja je širila radost među masama, do ozbiljnih, klasičnih, formi koje su oblikovale njegovu dublju glazbenu misao.

Zauvijek skladatelj: Alfi Kabiljo (dokumentarni film)

U tišini zagrebačke Mesničke ulice, dok su odrasli oko njega bili izloženi ratnim marševima s europskih bojišta, on je bio izložen čarima klasične glazbe i pedagogiji Rudolfa i Margite Matz čija su srca pulsirala kao središte glazbenog života u Zagrebu. Iz njih, ne samo da je naučio glazbenu teoriju i tehniku, već je otkrio svoju sklonost prema komornoj glazbi.

Njegova ljubav prema glazbi i filmu bila je neodvojiva. Kao tinejdžer, dok su se odrasli suočavali s ratnim strahotama i njihovim posljedicama, on je pronalazio utočište u kinima zagrebačke čarobne kulise. Tamo je postao opsjednut filmskim umjetnostima i upio magiju srebrnog platna. Svakog dana, filmovi su mu bili partitura za dušu, ispunjavajući njegovo srce emocijama i inspirirajući ga da stvara glazbu koja će jednog dana biti dostojna velikog platna.

Inspiracija u crkvi

U mračnim vremenima ustaškog režima, gdje su poznanstva mogla značiti razliku između života i smrti, obitelj mladog glazbenog talenta je uspjela očuvati svoje živote i dom, iako se dio njihove rodbine suočio s neizrecivim strahotama u jasenovačkom logoru. Godine 1944. bježeći od domaćih fašista, Alfi je pronašao sklonište u crkvi koja će kasnije postati kulisa za epohalni trenutak u njegovoj karijeri. U toj crkvi, godinama nakon prvog izvođenja „Jalte“, rođen je slavni završetak tog mjuzikla, čije

ZIHER.hr

U obitelji Kabilja, Kabiljo je bio prvi skladatelj redatelja, što se pokazalo važna inspiracija za njegovo kasnije stvaralaštvo u svijetu filmske glazbe. Njegov put kao filmskog skladatelja počeo je nakon usavršavanja kompozicije u Parizu, gdje je surađivao s tada mladim redateljem Lordanom Zafranovićem.

Tragična iskustva iz vremena diktature ostavila su dubok trag u njegovom glazbenom izričaju, što se posebno odražava u njegovim skladbama za Zafranovićeve povijesno-političke dugometražne filmove poput „Okupacija u 26 slika” (1978.) ili „Pad Italije” (1981.).

Simfonijski orkestri

Surađujući s redateljima, Kabiljo je svoj kreativni put nastavio na filmu „Ave Marija/Moje prvo pijanstvo”, početkom proljeća 1971. godine. Ova suradnja usmjerila ga je prema velikim simfonijskim orkestrima, što će oblikovati njegovu karijeru u cjelini.

Jedan od najupečatljivijih primjera fuzije različitih stilova i glazbenih elemenata čuje se u na povijesno-materijalističkom antispektaklu „Seljačka buna” (1975.) i pripadajućoj televizijskoj adaptaciji „Anno domini 1573” (1979.), koje je režirao slavni Vatroslav Mimica.

Ovo je bio njegov prvi povijesni film u kojem je uspješno povezoao glazbu suvremenog 20. stoljeća s jezikom ranonovovjekovnog doba, ostvarujući jedinstvenu sintezu glazbenih svjetova u svom remek-djelu.

Seljačka Buna 1573

savladao. Tijekom cijele svoje karijere, naglašava važnost vizualizacije u izvođenju glazbe, bez obzira radi li se o igranom filmu, dokumentarcu ili videospotu. Filmski medij omogućuje mu potpunu manifestaciju svog glazbenog uma izvan granica svakodnevnog života.

Kabiljo je glazbeni erudit sposoban za prepoznavanje i interpretaciju različitih stilova te brzo komponiranje, što je osobina koja dolazi do izražaja u svijetu filma. Važno je napomenuti da je prije nego što je upisao studij glazbe, naučio filmsku montažu kao praktičnu vještinu u srednjoj školi. Ova sposobnost kombiniranja i montiranja sadržaja, bez obzira na to je li to u glazbi ili filmu, zahtijeva iznimnu brzinu i spretnost te osjećaj za vrijeme, strukturu i emociju.

Sličnost između skladatelja i montažera leži u njihovoj sposobnosti preoblikovanja elemenata kako bi poboljšali učinak svog umjetničkog izraza na publiku. Skladatelj može preoblikovati note, akorde i ritmove kako bi stvorio melodiju koja će dodirnuti dušu slušatelja, dok montažer može manipulirati snimkama, zvukom i ritmom kako bi stvorio filmsko iskustvo koje će duboko zadovoljiti gledatelje.

Prvi skladatelj zabavne glazbe

Dok je radio na filmu „Ave Marija” proglašen je prvim skladateljem zabavne glazbe u bivšoj SFRJ. Njegovi hitovi su se pronosili poput vatre, a izvođači kao što su Vice Vukov, Kićo Slabinac, Ivo Robić, Arsen Dedić, Radojka Šverko, Josipa Lisac, Gabi Novak i Sanja Doležal, interpretirali su njegove melodije. Opus mu obuhvaća ne samo popularnu glazbu već i operu, glazbu za balet te mjuzikle. Njegov prvi mjuzikl bio je „Velika trka” (1969.), ali vrhunac karijere tek je slijedio.

Svojom je razigranom maštom stvorio nezaboravne glazbene trenutke u raznim filmskim projektima i mjuziklima. Njegova glazba je bila duša „Velike trke” i šarm „Jalte Jalte”, dodajući emotivnu dubinu „Dlakavom životu” i prateći život „Ivana od leptira”. U „Caru Franji Josipu u Zagrebu” odzvanjala je povijest, dok je „Kralj je gol” donio uvaženog Porina. Jednog od njegovih višestrukih.

„Crveni otok” doživio je napetost njegove glazbe, a „Vjenčani list” dodao je komični štih. „Tko pjeva zlo ne misli” revitaliziran je u teatru uz Kabiljovu glazbu, dok su „Krapci” i „Madame Hamlet” svjedočili o njegovoj dubokoj umjetničkoj raznolikosti.

No najveća je povijesna satira „Jalta, Jalta” (1971.), remek-djelo redatelja Vlade Štefančića i Kabilja kao skladatelja. Ona predstavlja ne samo prvi veliki hrvatski mjuzikl već i klasičnu uspješnicu tog vremena. Svojim premijernim izvođenjem, ovaj se scenski spektakl uklopio u kulturnu scenu SFRJ.

U atmosferi Jugoslavije 1970-ih, „Jalta, Jalta” postala je glazbeno-scenski hit koji je privukao pozornost širom zemlje. Kabiljova glazba i Grgićev libretto nisu samo zabavili publiku, već su i kritički razmotrili globalne političke tenzije i njihov utjecaj na život običnih ljudi, što je bio važan aspekt socijalnog angažmana u umjetnosti tog vremena.

Mjuzikl „Jalta, Jalta” odražavao je tadašnje društvene, političke i kulturne aspekte jugoslavenskog društva, te istodobno promovirao poruke mira i solidarnosti. Unatoč kompleksnim odnosima između velikih svjetskih sila, ovaj mjuzikl je simbolizirao nadu za pacifističku budućnost, zajedno s pjesmom *Neka cijeli ovaj svijet*, koja je postala neizostavan dio kulturne baštine tog vremena.

Kao takav, predstavlja ne samo prvi veliki hrvatski mjuzikl već i klasičnu uspješnicu tog vremena. U atmosferi Jugoslavije 1970-ih, slično velikim svjetskim mjuziklima kao što su „Les Misérables”, „West Side Story” i „Evita”, „Jalta, Jalta” je postala glazbeno-scenski spektakl koji je privukao pozornost širom zemlje.

Inozemni projekti

U njegovom opsežnom glazbenom opusu od tisuću skladbi, mnoge su postale nezaobilazni dio više od pedeset filmskih projekata i televizijskih serija, dok su njegove kompozicije dodale svoj vlastiti akord u inozemnim filmskim produkcijama.

U eri kada je Jadran film zasjao kao idealni set za produkcije američkih *blockbustera*, Alfi Kabiljo je postao priznat i u Hollywoodu, te na cjelokupnom “Zapadu”. Njegova umjetnost doživljavala je kritički i ekonomski uspjeh. Komponirao je za razne žanrove, uključujući akcijske ekstravagance kao što je „Gymkata” (1985.) za Metro-Goldwyn-Mayer, te napete trilere poput „Scissors” (poznat i kao „Final Instinct” za europsko

ZIHER.hr

...medu razigranim najzanimljivijim doživljajima spada oklada za film „Sky Bandits“ (1986.). Naslov je to za britansku avanturističku komediju iz 1986. godine u režiji Zorana Perišića. Film se također na internetima prepoznaje pod alternativnim naslovima „Gunbus“ ili „Dakota Harris“. Radnja se odvija tijekom Prvog svjetskog rata i prati britanske pilote, Horacea “Hoda” Kellya (iScott McGinnis) i Billyja “The Kida” Brodyja (Robert Morley), koji postaju pljačkaši zrakoplova.

Glavna premisa filma je da ova dvojica pilota preurede svoj zrakoplov u leteći stroj za pljačku kako bi prevarili neprijateljske trupe i ukrali zlato. Kroz niz komičnih situacija, avantura u zraku i sukobe s protivnicima, film donosi mješavinu akcije i humora. „Sky Bandits“ je tipičan predstavnik britanske komedije s elementima avanture i akcije. Iako možda nije postigao veliki uspjeh na blagajnama ni dobio pohvale, film može privući one koji vole nekonvencionalne i humorne priče smještene u neobične okolnosti, poput Prvog svjetskog rata u zraku. Glazba je pak ispala puno bolja, negoli sam film.

SKY BANDITS (FIRST FLIGHT)

Kabiljo je partituru za ovaj film izveo uz pratnju Nacionalnog filharmonijskog orkestra u Londonu, a koja je čak bila nominirana za nagradu BAFTA. Ta simfonijska partitura, poput redateljskog vizualnog koncepta, osvojila je publiku i kritiku, postavši istinski dragulj u filmskoj glazbi. Fascinantno je napomenuti da je Alfi Kabiljo jedini hrvatski skladatelj čija je glazba za ovaj film bila objavljena pod etiketom prestižnog svjetskog izdavača filmske glazbe, Varèse Sarabande.

Renesansni sKLAPAtelj

Alfi Kabiljo nije samo virtuoz glazbe; on je renesansni sKLAPAtelj i sveprisutna

ZIHER.hr

sporičkim izazovima poput snimanja, pisanja, stvarnog života i kovanja na temu, čini ga neodoljivim junakom vlastitog filma.

Kao redatelj na životnom platnu, Kabiljo je stvarao jedinstvene sekvence koje su postale dio njegove vlastite umjetničke režije. Kao redatelj u kazalištu, stvorio je nezaboravne performanse koji su bili poput premijernih projekcija u svijetu filma, unoseći glazbenu čaroliju i duhovitu interpretaciju u adaptaciju satirične komedije Kreše Golika, „Tko pjeva zlo ne misli“ (1970.).

Poznat po iznimnim postignućima u filmskoj glazbi i glazbenoj karijeri, odlikovan je nagradom Camille za njegovo cjeloživotno umjetničko djelo na Europskim nagradama za filmsku glazbu 2022. godine. Također, 2004. godine je nagrađen Porinom za izuzetan doprinos hrvatskoj glazbi.

Unatoč prelasku na komornu glazbu posljednjih dvadeset godina, Alfi Kabiljo je ostao aktivan u svijetu filma pa je radio glazbu za dokumentarni film „Priča Eve Schwarz“ (2017.) i televizijski serijal „Predsjednik“ (2020.).

Seriya Predsjednik - 1. epizoda

„Priča Eve Schwarz“ temelji se na životu čakovečke Židovke u Međimurju. Priča prati njezinu sudbinu od vremena Čakovca prije Drugog svjetskog rata kroz nesretna vremena i stradanje međimurskih Židova u holokaustu, sve do njezinog života u Budimpešti nakon rata te potrage za ocem stradalim u Auschwitzu.

Film kombinira monodramu i dokumentarni stil kako bi prikazao intimnu ispovijed glavne junakinje, ali i daje i povijesni okvir njezinog života i sudbine međimurske

Povodom 20. godišnjice smrti dr. Franje Tuđmana, HTV je prikazala dokumentarnu seriju „Predsjednik“, prvo audiovizualno djelo koje je obrađivalo život i djelo osnivača moderne hrvatske države i prvog hrvatskog predsjednika.

U 10 epizoda ispreplitala su se priče iz nekoliko ključnih razdoblja 20. stoljeća i nekoliko država i režima, dok se istovremeno istraživala životna priča Tuđmana i sudbina hrvatskog naroda. Glazbu je snimio uz Simfonijski orkestar HRT-a.

Vice Vukov - Tvoja zemlja

Zanimljivo je kako je u isto vrijeme sa serijalom predsjednik države postao Zoran Milanović kojem je Kabiljo uputio [otvoreno pismo](#) glede pjesme *Tvoja zemlja*. U pismu čestita novom predsjedniku RH, Zoranu Milanoviću, te izražava ponos zbog izvođenja pjesme *Tvoja zemlja*, koju je skladao, a autor teksta je Drago Britvić.

Ističe kako su pjesmu izvodili brojni pjevači i zborovi diljem svijeta, ali se često spominje samo kao "pjesma Vice Vukova", što smatra nepravедnim. Hrvatsko društvo skladatelja u ime svih svojih članova, a posebno Alfija Kabilja i pok. Drage Britvića, tj. njegovih nasljednika, autora djela *Tvoja zemlja*, koje je izvedeno na inauguraciji, ljubazno je podsjetilo i zamolilo Ured PRH i medije da u svojim budućim objavama vezano za svečanu prisegu, navode i autore pjesama. Pismo je potpisao sam Kabiljo, skladatelj i dobitnik životne nagrade "Vladimir Nazor".

U to je pak vrijeme krenula i pandemija koronavirusa, a sKLAPAtelj je ostao posvećen svojoj strasti prema glazbi, komponirajući šansone, uključujući emotivnu *Baladu o Nini Kernjusu*, posvećenu prvoj osobi koja je preminula od koronavirusa u Hrvatskoj.

Alfi Kabiljo nije samo naš najpopularniji filmski skladatelj, veliki živi sKLAPAtelj, nego prije svega humanist kroz glazbenu umjetnost. Njegova skladateljska misija prenosi političku, ideološku i humanističku poruku, a promovira mir, razumijevanje i temeljne ljudske vrijednosti. Njegovo djelo povezuje generacije i širi pacifističke poruke tri četvrt stoljeća. Kroz svoju glazbenu priču, Kabiljo ostaje ambasador humanizma, dokaz da glazba može promicati zajedništvo bez obzira na političke sisteme.

Ovaj je sadržaj financiran sredstvima Agencije za elektroničke medije u sklopu Javnog poziva za ugovaranje novinarskih radova u elektroničkim publikacijama u okviru poticanja novinarske izvrsnosti.

(Visited 457 times, 6 visits today)

BE SOCIAL

Komentari

ZIHER.hr

**HOĆU NEŠTO DRUGO
IZ KATEGORIJE "FILM"**

**HOĆU NEŠTO SASVIM
DRUGO!**